

Rijksoverheid

Selectie Inkoop Eisen Cybersecurity Overheid

Samengesteld door
Organisatie

Stephanie Ansems
Team advies

Datum

16-10-2023

Inleiding

De steeds toenemende digitalisering en daarin meekomende risico's op diefstal en misbruik van gegevens maakt het noodzakelijk om voortdurend te blijven werken aan informatieveiligheid. De overheid hanteert daarbij als gezamenlijk kader de [Baseline Informatiebeveiliging Overheid](#) (BIO). Naast maatregelen die de organisaties zelf betreffen, moeten ook inkopen en uitbestedingen voldoen aan veiligheidseisen.

De overheid wil met haar inkoopbeleid de vraag naar digitaal veilige ICT-producten en diensten stimuleren. In de eerste plaats omdat zij zelf veilig moet zijn, maar ook kan zij als belangrijke gebruiker van ICT-diensten bredere impact creëren. Door cybersecuritycriteria op te nemen in aanbestedingen, inkopen en contracten wil de overheid nadrukkelijk sturen op de veiligheid van haar eigen uitbestedingen en daarnaast een proces stimuleren dat leidt tot een algemene verhoging van de veiligheid van ICT-middelen in de markt.

Dit rapport geeft de veiligheidseisen weer van een of meer opgegeven inkooponderdelen.

Deze eisen zijn gericht op basisbeveiligingsniveaus (BBN) 1 en 2 van de BIO. Hogere beveiligingsniveaus zijn altijd maatwerk. Het gebruik van de ICO-hulpmiddelen is geen substituut voor eigen risicoafweging.

Op basis van risicoafwegingen van de behoeftesteller kunnen eisen worden geschrapt, verzacht of verzaamd. Dit blijkt uit de eventueel bij de eisen gemaakt opmerkingen.

Selectiecriteria

De volgende criteria zijn van toepassing voor de selectie van inkoop-eisen.

Inkooponderdelen	Algemeen Ketenpartners, Clouddiensten
Proceseis	ja
Producteis	ja
Eis voor de opdrachtgever	nee
Eis voor de opdrachtnemer	ja
Ook eisen meegeven die alleen te maken hebben met schaalgrootte	ja
Basispakket	ja
Privacy-toevoegingen meenemen	nee
Toon BIO-O maatregelen BBN1	nee
Toon BIO-O maatregelen BBN2	ja
Toon ABDO-eisen TBB4	nee
Toon ABDO-eisen TBB3	nee
Toon ABDO-eisen TBB2	nee
Toon ABDO-eisen TBB1	nee
Aantal geselecteerde eisen	70

De eisen op de volgende pagina's zijn gebaseerd op de BIO en onderliggende uitwerkingen. Afhankelijk van de gemaakte selecties komt u ook eisen tegen die gebaseerd zijn op andere normenkaders, zoals CSIR, de ABDO en Privacy supplementen. Bij de eisen is aangegeven uit welk brondocument die afkomstig zijn en onder welke codes ze daarin voorkomen. In deze brondocumenten is per eis een nadere specificatie opgenomen. Voor zover mogelijk zijn ook hyperlinks aangebracht waarmee direct de achterliggende informatie kan worden opgevraagd.

Hieronder staan de links naar de vindplaatsen van alle brondocumenten.

[ABDO](#)
[Applicatieontwikkeling algemeen](#)
[Clouddiensten](#)
[Communicatievoorzieningen](#)
[CSIR](#)
[DIGID Applicaties](#)
[Huisvesting IV](#)
[Maatwerk of maatwerkpakket](#)
[Middleware](#)
[Mobiele Applicaties](#)
[Privacy-supplementen](#)
[Server-platform](#)
[Softwarepakketten](#)
[Toegangsbeveiliging](#)

Disclaimer:

De inkoop-eisen op de navolgende pagina's zijn samengesteld op basis van de bovenaan deze pagina ingevoerde criteria. De eisen en selecties die toegepast zijn, steunen op een proces van intensieve en brede, interbestuurlijke samenwerking. Het kan echter voorkomen dat er toch sprake is van omissies of onjuistheden. Het is de verantwoordelijkheid van de gebruiker zelf om te beoordelen, mede in het licht van zijn eigen risicoafweging, of behoefte bestaat aan wijziging van de eisen in het rapport.

De eisen die wettelijk vanuit de AVG zijn opgesteld en van belang zijn bij een inkooptraject, blijven onverminderd van kracht.

Geselecteerde inkoop Eisen

Voldoen aan BIO Hoofdstuk 1

Referentie code norm:	Ketenpartnereis 1
Referentie brondocument:	n.v.t.
BIO-BBN:	
Relevante standaard PToLU-lijst Forum Standaardisatie:	
Samenvatting eis:	De organisatie van de Opdrachtnemer en zijn dienstverlening dienen in opzet, bestaan en werking te voldoen aan hoofdstuk 1 van de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO, versie 1.04, te downloaden op www.bio-overheid.nl) en toont dat jaarlijks aan middels onafhankelijke onderzoeken.
Verificatie methode(n):	Overleg bewijsstukken en/of verklaring

Toelichting:

PDCA-cyclus

Referentie code norm:	Ketenpartnereis 2
Referentie brondocument:	n.v.t.
BIO-BBN:	
Relevante standaard PToLU-lijst Forum Standaardisatie:	
Samenvatting eis:	Informatiebeveiliging en privacy zijn dynamische onderwerpen en de maatregelen dienen vanwege toenemende risico's en bedreigingen via een PDCA-cyclus actueel te worden gehouden.
Verificatie methode(n):	Overleg bewijsstukken en/of verklaring

Toelichting:

Recht op audit

Referentie code norm:	Ketenpartnereis 3
Referentie brondocument:	n.v.t.
BIO-BBN:	
Relevante standaard PToLU-lijst Forum Standaardisatie:	
Samenvatting eis:	De Opdrachtgever heeft het recht om maximaal een maal per jaar een audit te laten uitvoeren. Deze audit wordt in overleg met de Opdrachtnemer ingepland.
Verificatie methode(n):	Overleg bewijsstukken en/of verklaring

Toelichting:

Onderaannemers

Referentie code norm:	Ketenpartnereis 4
Referentie brondocument:	n.v.t.
BIO-BBN:	Ja
Relevante standaard PToLU-lijst Forum Standaardisatie:	
Samenvatting eis:	De eisen van het inkooponderdeel 'Algemeen Ketenpartners' zijn ook van toepassing op onderaannemers van de Opdrachtnemer.
Verificatie methode(n):	Overleg bewijsstukken en/of verklaring

Toelichting:

O-maatregel. Toeleveringsketen van informatie- en communicatietechnologie

Referentie code norm:	15.1.3.1
Referentie brondocument:	BIO 2019
BIO-BBN:	Ja
Relevante standaard PToLU-lijst Forum Standaardisatie:	
Samenvatting eis:	Leveranciers moeten hun keten van toeleveranciers bekendmaken en transparant zijn over de maatregelen die zij genomen hebben om de aan hen opgelegde eisen ook door te vertalen naar hun toeleveranciers.
Verificatie methode(n):	Overleg bewijsstukken en/of verklaring

Toelichting:

Beheer van informatiebeveiligingsincidenten

Referentie code norm:	Ketenpartnereis 5
Referentie brondocument:	BIO 2019
BIO-BBN:	Ja
Relevante standaard PToLU-lijst Forum Standaardisatie:	
Samenvatting eis:	Op de inrichting van het beheer van Informatiebeveiligingsincidenten is hoofdstuk 16 van de BIO 2019 van toepassing.
Verificatie methode(n):	Overleg bewijsstukken en/of verklaring

Toelichting:

O-maatregel. Beoordeling van en besluitvorming over informatiebeveiligingsgebeurtenissen

Referentie code norm:	16.1.4.1
Referentie brondocument:	BIO 2019
BIO-BBN:	Ja
Relevante standaard PToLU-lijst Forum Standaardisatie:	
Samenvatting eis:	Informatiebeveiligingsincidenten die hebben geleid tot een vermoedelijk of mogelijk opzettelijke inbreuk op de beschikbaarheid, vertrouwelijkheid of integriteit van informatieverwerkende systemen, behoren zo snel mogelijk (binnen 72 uur) al dan niet geautomatiseerd te worden gemeld aan het NCSC (alleen voor rijksoverheidsorganisaties) of de sectorale CERT.
Verificatie methode(n):	Overleg bewijsstukken en/of verklaring
Toelichting:	

O-maatregel. Lering uit informatiebeveiligingsincidenten

Referentie code norm:	16.1.6.1
Referentie brondocument:	BIO 2019
BIO-BBN:	Ja
Relevante standaard PToLU-lijst Forum Standaardisatie:	
Samenvatting eis:	Beveiligingsincidenten worden geanalyseerd met als doel te leren en toekomstige beveiligingsincidenten te voorkomen.
Verificatie methode(n):	Overleg bewijsstukken en/of verklaring
Toelichting:	

O-maatregel. Lering uit informatiebeveiligingsincidenten

Referentie code norm:	16.1.6.2
Referentie brondocument:	BIO 2019
BIO-BBN:	Ja
Relevante standaard PToLU-lijst Forum Standaardisatie:	
Samenvatting eis:	De analyses van de beveiligingsincidenten worden gedeeld met de relevante partners om herhaling en toekomstige incidenten te voorkomen.
Verificatie methode(n):	Overleg bewijsstukken en/of verklaring

Toelichting:

O-maatregel. Verzamelen van bewijsmateriaal

Referentie code norm:	16.1.7.1
Referentie brondocument:	BIO 2019
BIO-BBN:	Ja
Relevante standaard PToLU-lijst Forum Standaardisatie:	
Samenvatting eis:	Beveiligingsincidenten worden geanalyseerd met als doel te leren en het voorkomen van toekomstige beveiligingsincidenten.
Verificatie methode(n):	Overleg bewijsstukken en/of verklaring

Toelichting:

Informatiebeveiligingsaspecten van bedrijfscontinuïteitsbeheer

Referentie code norm:	Ketenpartnereis 6
Referentie brondocument:	BIO 2019
BIO-BBN:	Ja
Relevante standaard PToLU-lijst Forum Standaardisatie:	
Samenvatting eis:	Op het bedrijfscontinuïteitsbeheer zijn de Informatiebeveiligingsaspecten van hoofdstuk 17 van de BIO 2019 van toepassing.
Verificatie methode(n):	Overleg bewijsstukken en/of verklaring

Toelichting:

O-maatregel. Informatiebeveiligingscontinuïteit verifiëren, beoordelen en evalueren

Referentie code norm:	17.1.3.1
Referentie brondocument:	BIO 2019
BIO-BBN:	Ja
Relevante standaard PToLU-lijst Forum Standaardisatie:	
Samenvatting eis:	Continuïteitsplannen worden jaarlijks getest op geldigheid en bruikbaarheid.
Verificatie methode(n):	Overleg bewijsstukken en/of verklaring

Toelichting:

O-maatregel. Informatiebeveiligingscontinuïteit verifiëren, beoordelen en evalueren

Referentie code norm:	17.1.3.2
Referentie brondocument:	BIO 2019
BIO-BBN:	Ja
Relevante standaard PToLU-lijst Forum Standaardisatie:	
Samenvatting eis:	Door het uitvoeren van een expliciete risicoafweging worden de bedrijfskritische procesonderdelen met hun bijbehorende betrouwbaarheidseisen geïdentificeerd.
Verificatie methode(n):	Overleg bewijsstukken en/of verklaring

Toelichting:

O-maatregel. Informatiebeveiligingscontinuïteit verifiëren, beoordelen en evalueren

Referentie code norm:	17.1.3.3
Referentie brondocument:	BIO 2019
BIO-BBN:	Ja
Relevante standaard PToLU-lijst Forum Standaardisatie:	
Samenvatting eis:	De dienstverlening van de bedrijfskritische onderdelen wordt bij calamiteiten uiterlijk binnen een week hersteld.
Verificatie methode(n):	Overleg bewijsstukken en/of verklaring

Toelichting:

Inrichting van verantwoordelijkheden bij informatiebeveiliging

Referentie code norm:	Ketenpartnereis 7
Referentie brondocument:	BIO 2019
BIO-BBN:	Ja
Relevante standaard PToLU-lijst Forum Standaardisatie:	
Samenvatting eis:	Op de inrichting van verantwoordelijkheden bij informatiebeveiliging is paragraaf 6.1. van de BIO 2019 van toepassing
Verificatie methode(n):	Overleg bewijsstukken en/of verklaring

Toelichting:

O-maatregel. Contact met overheidsinstanties

Referentie code norm:	6.1.3.1
-----------------------	-------------------------

Referentie brondocument:	BIO 2019
BIO-BBN:	Ja
Relevante standaard PToLU-lijst Forum Standaardisatie:	
Samenvatting eis:	Er is door de organisatie uitgewerkt wie met welke (overheids) instanties en toezichthouders contact heeft ten aanzien van informatiebeveiligingsaangelegenheden (vergunningen/incidenten/ calamiteiten) en welke eisen voor deze aangelegenheden relevant zijn.
Verificatie methode(n):	Interne controle, Overleg bewijsstukken of Verklaring.

Toelichting:

O-maatregel. Contact met overheidsinstanties

Referentie code norm:	6.1.3.2
Referentie brondocument:	BIO 2019
BIO-BBN:	Ja
Relevante standaard PToLU-lijst Forum Standaardisatie:	
Samenvatting eis:	Het contactoverzicht wordt jaarlijks geactualiseerd.
Verificatie methode(n):	Interne controle, Overleg bewijsstukken of Verklaring.

Toelichting:

Sturen op veilig personeel

Referentie code norm:	Ketenpartnereis 8
Referentie brondocument:	BIO 2019
BIO-BBN:	Ja
Relevante standaard PToLU-lijst Forum Standaardisatie:	
Samenvatting eis:	Bij het sturen op veilig personeel is hoofdstuk 7 van de BIO 2019 van toepassing.
Verificatie methode(n):	Overleg bewijsstukken en/of verklaring

Toelichting:

O-maatregel. Speciale systeemhulpmiddelen gebruiken

Referentie code norm:	9.4.4.2
Referentie brondocument:	BIO 2019
BIO-BBN:	Ja

Relevante standaard PToLU-lijst Forum
Standaardisatie:

Samenvatting eis:

Het gebruik van systeemhulpmiddelen wordt gelogd. De logging is een halfjaar beschikbaar voor onderzoekshulpmiddelen.

Verificatie methode(n):

Overleg bewijsstukken en/of Verklaring.

Toelichting:

Transport en verzenden

Referentie code norm:

Ketenpartnereis 10

Referentie brondocument:

[BIO 2019](#)

BIO-BBN:

Ja

Relevante standaard PToLU-lijst Forum
Standaardisatie:

Samenvatting eis:

Media die informatie bevatten, behoren te worden beschermd tegen onbevoegde toegang, misbruik of corruptie tijdens transport.

Verificatie methode(n):

Interne controle, Overleg bewijsstukken of Verklaring.

Toelichting:

Media fysiek overdragen

Referentie code norm:

[8.3.3.1](#)

Referentie brondocument:

[BIO 2019](#)

BIO-BBN:

Ja

Relevante standaard PToLU-lijst Forum
Standaardisatie:

Samenvatting eis:

Er is een vastgestelde procedure voor het fysiek transport van media.

Verificatie methode(n):

Interne controle, Overleg bewijsstukken of Verklaring.

Toelichting:

Media fysiek overdragen

Referentie code norm:

[8.3.3.2](#)

Referentie brondocument:

[BIO 2019](#)

BIO-BBN:

Ja

Relevante standaard PToLU-lijst Forum
Standaardisatie:

Samenvatting eis:

Het gebruik van koeriers of transporteurs voor transport van op BBN2 of hoger geclassificeerde

Verificatie methode(n): informatie voldoet aan vooraf opgestelde betrouwbaarheidseisen.
Interne controle, Overleg bewijsstukken of Verklaring.

Toelichting:

Wet en Regelgeving

Referentie code norm: [B.01](#)
Referentie brondocument: [Thema Clouddiensten](#)
BIO-BBN:
Relevante standaard PToLU-lijst Forum
Standaardisatie:
Samenvatting eis: Alle relevante wettelijke, statutaire, regelgevende, contractuele eisen en de aanpak van de CSP om aan deze eisen te voldoen behoren voor elke clouddienst en de organisatie expliciet te worden vastgesteld, gedocumenteerd en actueel gehouden.
Verificatie methode(n): Overleg bewijsstukken en/of Verklaring.

Toelichting:

Cloudbeveiligingsstrategie

Referentie code norm: [B.02](#)
Referentie brondocument: [Thema Clouddiensten](#)
BIO-BBN:
Relevante standaard PToLU-lijst Forum
Standaardisatie:
Samenvatting eis: De CSP behoort een cloud-beveiligingsstrategie te hebben ontwikkeld die samenhangt met de strategische doelstelling van de CSP en die aantoonbaar de informatieveiligheid ondersteunt.
Verificatie methode(n): Overleg bewijsstukken en/of Verklaring.

Toelichting:

Exit-strategie

Referentie code norm: [B.03](#)
Referentie brondocument: [Thema Clouddiensten](#)
BIO-BBN:
Relevante standaard PToLU-lijst Forum
Standaardisatie:
Samenvatting eis: In de clouddienstenovereenkomst tussen de CSP en CSC behoort een exitstrategie te zijn

opgenomen waarbij zowel een aantal bepalingen⁶ over exit zijn opgenomen, als een aantal condities⁶ die aanleiding kunnen geven tot een exit.

Verificatie methode(n): Interne controle, Overleg bewijsstukken of Verklaring.

Toelichting:

Clouddienstenbeleid

Referentie code norm: [B.04](#)
Referentie brondocument: [Thema Clouddiensten](#)
BIO-BBN:
Relevante standaard PToLU-lijst Forum
Standaardisatie:
Samenvatting eis: De CSP behoort haar informatiebeveiligingsbeleid uit te breiden met een cloud-beveiligingsbeleid om de voorzieningen en het gebruik van clouddiensten te adresseren.
Verificatie methode(n): Overleg bewijsstukken en/of Verklaring.

Toelichting:

Transparantie

Referentie code norm: [B.05](#)
Referentie brondocument: [Thema Clouddiensten](#)
BIO-BBN:
Relevante standaard PToLU-lijst Forum
Standaardisatie:
Samenvatting eis: De CSP voorziet de CSC in een systeembeschrijving waarin de clouddiensten inzichtelijk en transparant worden gespecificeerd en waarin de jurisdictie, onderzoeksmogelijkheden en certificaten worden geadresseerd.
Verificatie methode(n): Overleg bewijsstukken en/of Verklaring.

Toelichting:

Risicomanagement

Referentie code norm: [B.06](#)
Referentie brondocument: [Thema Clouddiensten](#)
BIO-BBN:
Relevante standaard PToLU-lijst Forum
Standaardisatie:

Samenvatting eis: De CSP behoort de organisatie en verantwoordelijkheden voor het risicomanagementproces voor de beveiliging van clouddiensten te hebben opgezet en onderhouden.

Verificatie methode(n): Interne controle, Overleg bewijsstukken of Verklaring.

Toelichting:

IT-functionaliteit

Referentie code norm: [B.07](#)

Referentie brondocument: [Thema Clouddiensten](#)

BIO-BBN:

Relevante standaard PToLU-lijst Forum
Standaardisatie:

Samenvatting eis: IT-functionaliteiten behoren te worden verleend vanuit een robuuste en beveiligde systeemketen van de CSP naar de CSC.

Verificatie methode(n): Overleg bewijsstukken en/of Verklaring.

Toelichting:

Bedrijfscontinuïteitsmanagement

Referentie code norm: [B.08](#)

Referentie brondocument: [Thema Clouddiensten](#)

BIO-BBN:

Relevante standaard PToLU-lijst Forum
Standaardisatie:

Samenvatting eis: De CSP behoort haar BCM-proces adequaat te hebben georganiseerd, waarbij de volgende aspecten zijn geadresseerd: verantwoordelijkheid voor BCM, beleid en procedures, bedrijfscontinuïteitsplanning, verificatie en updaten en computercentra.

Verificatie methode(n): Overleg bewijsstukken en/of Verklaring.

Toelichting:

Privacy en bescherming persoonsgegevens

Referentie code norm: [B.09](#)

Referentie brondocument: [Thema Clouddiensten](#)

BIO-BBN:

Relevante standaard PToLU-lijst Forum
Standaardisatie:

Samenvatting eis: De CSP behoort, ter bescherming van bedrijfs- en persoonlijke data, beveiligingsmaatregelen te hebben getroffen vanuit verschillende dimensies: beveiligingsaspecten en stadia, toegang en privacy, classificatie/labels, eigenaarschap en locatie.

Verificatie methode(n): Overleg bewijsstukken en/of Verklaring.

Toelichting:

Beveiligingsorganisatie

Referentie code norm: [B.10](#)

Referentie brondocument: [Thema Clouddiensten](#)

BIO-BBN: Ja

Relevante standaard PToLU-lijst Forum
Standaardisatie:

Samenvatting eis: De CSP behoort een beveiligingsfunctie te hebben benoemd en een beveiligingsorganisatie te hebben ingericht, waarin de organisatorische positie, de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de betrokken functionarissen en de rapportagelijnen zijn vastgesteld.

Verificatie methode(n): Overleg bewijsstukken en/of Verklaring.

Toelichting:

Clouddienstenarchitectuur

Referentie code norm: [B.11](#)

Referentie brondocument: [Thema Clouddiensten](#)

BIO-BBN:

Relevante standaard PToLU-lijst Forum
Standaardisatie:

Samenvatting eis: De CSP heeft een actuele architectuur vastgelegd die voorziet in een raamwerk voor de onderlinge samenhang en afhankelijkheden van de IT-functionaliteiten.

Verificatie methode(n): Overleg bewijsstukken en/of Verklaring.

Toelichting:

Standaarden voor clouddiensten

Referentie code norm: [U.01](#)

Referentie brondocument: [Thema Clouddiensten](#)

BIO-BBN:

Relevante standaard PToLU-lijst Forum

Standaardisatie:

Samenvatting eis:

De CSP past aantoonbaar relevante, nationale standaarden en internationale standaarden toe voor de opzet en exploitatie van de diensten en de interactie met de CSC.

Verificatie methode(n):

Overleg bewijsstukken en/of Verklaring.

Toelichting:

Risico-assessment

Referentie code norm:

[U.02](#)

Referentie brondocument:

[Thema Clouddiensten](#)

BIO-BBN:

Relevante standaard PToLU-lijst Forum

Standaardisatie:

Samenvatting eis:

De CSP behoort een risico-assessment uit te voeren, bestaande uit een risico-analyse en risico-evaluatie met de criteria en de doelstelling voor clouddiensten van de CSP.

Verificatie methode(n):

Interne controle, Overleg bewijsstukken of Verklaring.

Toelichting:

Bedrijfscontinuïteitsservices

Referentie code norm:

[U.03](#)

Referentie brondocument:

[Thema Clouddiensten](#)

BIO-BBN:

Relevante standaard PToLU-lijst Forum

Standaardisatie:

Samenvatting eis:

Informatie verwerkende faciliteiten behoren met voldoende redundantie te worden geïmplementeerd om aan continuïteitseisen te voldoen.

Verificatie methode(n):

Overleg bewijsstukken en/of Verklaring.

Toelichting:

Herstelfunctie voor data en clouddiensten

Referentie code norm:

[U.04](#)

Referentie brondocument:

[Thema Clouddiensten](#)

BIO-BBN:

Relevante standaard PToLU-lijst Forum

Standaardisatie:

Samenvatting eis:	De herstelfunctie van de data en clouddiensten, gericht op ondersteuning van bedrijfsprocessen, behoort te worden gefaciliteerd met infrastructuur en IT-diensten, die robuust zijn en periodiek worden getest.
Verificatie methode(n):	Interne controle, Overleg bewijsstukken of Verklaring.
Toelichting:	

Dataproductie

Referentie code norm:	U.05
Referentie brondocument:	Thema Clouddiensten
BIO-BBN:	
Relevante standaard PToLU-lijst Forum Standaardisatie:	* TLS, HTTPS en HSTS (beveiligde verbinding) * DNSSEC (ondertekende domeinnaam) * STARTTLS en DANE (beveiligde mailserver-verbindingen) * DMARC+DKIM+SPF (anti-mailphishing/-spoofing) * Digikoppeling (beveiligde gegevensuitwisseling tussen systemen)
Samenvatting eis:	Data ('op transport', 'in verwerking' en 'in rust') met de classificatie BBN2 of hoger behoort te worden beschermd met cryptografische maatregelen en te voldoen aan Nederlandse wetgeving.
Verificatie methode(n):	Interne controle, Overleg bewijsstukken of Verklaring. Daarnaast internet.nl.
Toelichting:	

Dataretentie en gegevensvernietiging

Referentie code norm:	U.06
Referentie brondocument:	Thema Clouddiensten
BIO-BBN:	Ja
Relevante standaard PToLU-lijst Forum Standaardisatie:	
Samenvatting eis:	Gearchiveerde data behoort gedurende de overeengekomen bewaartermijn, technologie-onafhankelijk, raadpleegbaar, onveranderbaar en integer te worden opgeslagen en op aanwijzing van de CSC/data-eigenaar te kunnen worden vernietigd.
Verificatie methode(n):	Interne controle, Overleg bewijsstukken of Verklaring.
Toelichting:	

O-maatregel. Beschermen van registraties

Referentie code norm:	18.1.3.1
Referentie brondocument:	BIO 2019
BIO-BBN:	Ja
Relevante standaard PToLU-lijst Forum Standaardisatie:	
Samenvatting eis:	De proceseigenaar heeft per soort informatie inzichtelijk gemaakt wat de bewaartermijn is.
Verificatie methode(n):	Interne controle, Overleg bewijsstukken of Verklaring.

Toelichting:

Datascheiding

Referentie code norm:	U.07
Referentie brondocument:	Thema Clouddiensten
BIO-BBN:	
Relevante standaard PToLU-lijst Forum Standaardisatie:	
Samenvatting eis:	CSC-gegevens behoren tijdens transport, bewerking en opslag duurzaam geïsoleerd te zijn van beheerfuncties en data van en andere dienstverlening aan andere CSC's, die de CSP in beheer heeft.
Verificatie methode(n):	Overleg bewijsstukken en/of Verklaring.

Toelichting:

Scheiding dienstverlening

Referentie code norm:	U.08
Referentie brondocument:	Thema Clouddiensten
BIO-BBN:	
Relevante standaard PToLU-lijst Forum Standaardisatie:	
Samenvatting eis:	De cloud-infrastructuur is zodanig ingericht dat de dienstverlening aan gebruikers van informatiediensten zijn gescheiden.
Verificatie methode(n):	Overleg bewijsstukken en/of Verklaring.

Toelichting:

Malware-protectie

Referentie code norm:	U.09
Referentie brondocument:	Thema Clouddiensten
BIO-BBN:	Ja
Relevante standaard PToLU-lijst Forum Standaardisatie:	
Samenvatting eis:	Ter bescherming tegen malware behoren beheersmaatregelen te worden geïmplementeerd voor detectie, preventie en herstel in combinatie met een passend bewustzijn van de gebruikers.
Verificatie methode(n):	Overleg bewijsstukken en/of Verklaring.

Toelichting:

Toegang IT-diensten en data

Referentie code norm:	U.10
Referentie brondocument:	Thema Clouddiensten
BIO-BBN:	Ja
Relevante standaard PToLU-lijst Forum Standaardisatie:	
Samenvatting eis:	Gebruikers behoren alleen toegang te krijgen tot IT-diensten en data waarvoor zij specifiek bevoegd zijn.
Verificatie methode(n):	Interne controle, Overleg bewijsstukken of Verklaring.

Toelichting:

Cryptoservices

Referentie code norm:	U.11
Referentie brondocument:	Thema Clouddiensten
BIO-BBN:	Ja
Relevante standaard PToLU-lijst Forum Standaardisatie:	* TLS, HTTPS en HSTS (beveiligde verbinding)
Samenvatting eis:	Gevoelige data van CSC's behoort conform het overeengekomen beleid inzake cryptografische maatregelen tijdens transport via netwerken en bij opslag bij CSP te zijn versleuteld
Verificatie methode(n):	Interne controle, Overleg bewijsstukken of Verklaring. Daarnaast internet.nl.

Toelichting:

O-maatregel. Beleid inzake het gebruik van cryptografische beheersmaatregelen

Referentie code norm:	10.1.1.1
-----------------------	--------------------------

Referentie brondocument:	BIO 2019
BIO-BBN:	Ja
Relevante standaard PToLU-lijst Forum Standaardisatie:	
Samenvatting eis:	In het cryptografiebeleid zijn minimaal de volgende onderwerpen uitgewerkt: (a) Wanneer cryptografie ingezet wordt. (b) Wie verantwoordelijk is voor de implementatie. (c) Wie verantwoordelijk is voor het sleutelbeheer. (d) Welke normen als basis dienen voor cryptografie en de wijze waarop de normen van het Forum worden toegepast. (e) De wijze waarop het beschermingsniveau vastgesteld wordt. (f) Bij communicatie tussen organisaties wordt het beleid onderling vastgesteld.
Verificatie methode(n):	Interne controle, Overleg bewijsstukken of Verklaring. Daarnaast internet.nl.

Toelichting:

O-maatregel. Beleid inzake het gebruik van cryptografische beheersmaatregelen

Referentie code norm:	10.1.1.2
Referentie brondocument:	BIO 2019
BIO-BBN:	Ja
Relevante standaard PToLU-lijst Forum Standaardisatie:	
Samenvatting eis:	Cryptografische toepassingen voldoen aan passende standaarden.
Verificatie methode(n):	Interne controle, Overleg bewijsstukken of Verklaring. Daarnaast internet.nl.

Toelichting:

O-maatregel. Sleutelbeheer

Referentie code norm:	10.1.2.1
Referentie brondocument:	BIO 2019
BIO-BBN:	Ja
Relevante standaard PToLU-lijst Forum Standaardisatie:	
Samenvatting eis:	Ingeval van PKIoverheid-certificaten: hanteer de PKIoverheid-eisen ten aanzien van het sleutelbeheer. In overige situaties: hanteer de standaard ISO 11770 voor het beheer van cryptografische sleutels.
Verificatie methode(n):	Interne controle, Overleg bewijsstukken of Verklaring. Daarnaast internet.nl.

Toelichting:

O-maatregel. Sleutelbeheer

Referentie code norm:	10.1.2.2
Referentie brondocument:	BIO 2019
BIO-BBN:	Ja
Relevante standaard PToLU-lijst Forum Standaardisatie:	
Samenvatting eis:	Er zijn (contractuele) afspraken over reservecertificaten van een alternatieve leverancier als uit risicoafweging blijkt dat deze noodzakelijk zijn.
Verificatie methode(n):	Interne controle, Overleg bewijsstukken of Verklaring. Daarnaast internet.nl.

Toelichting:

Koppelvlakken

Referentie code norm:	U.12
Referentie brondocument:	Thema Clouddiensten
BIO-BBN:	Ja
Relevante standaard PToLU-lijst Forum Standaardisatie:	
Samenvatting eis:	De onderlinge netwerkconnecties (koppelvlakken) in de keten van de CSC naar de CSP behoren te worden bewaakt en beheerst om de risico's van datalekken te beperken.
Verificatie methode(n):	Interne controle, Overleg bewijsstukken of Verklaring.

Toelichting:

O-maatregel. Beveiliging van netwerkdiensten

Referentie code norm:	13.1.2.1
Referentie brondocument:	BIO 2019
BIO-BBN:	Ja
Relevante standaard PToLU-lijst Forum Standaardisatie:	
Samenvatting eis:	Het dataverkeer dat de organisatie binnenkomt of uitgaat wordt bewaakt / geanalyseerd op kwaadaardige elementen middels detectievoorzieningen (zoals beschreven in de richtlijn voor implementatie van detectieoplossingen), zoals het Nationaal Detectie Netwerk (alleen voor rijksoverheidsorganisaties) of GDI, die worden ingezet op basis van een

risico-inschatting, mede aan de hand van de aard van de te beschermen gegevens en informatiesystemen.

Verificatie methode(n): Interne controle, Overleg bewijsstukken of Verklaring.

Toelichting:

O-maatregel. Beveiliging van netwerkdiensten

Referentie code norm: [13.1.2.2](#)
Referentie brondocument: [BIO 2019](#)
BIO-BBN: Ja

Relevante standaard PToLU-lijst Forum
Standaardisatie:

Samenvatting eis: Bij ontdekte nieuwe dreigingen vanuit 13.1.2.1 worden deze, rekening houdend met de geldende juridische kaders, verplicht gedeeld binnen de overheid, waaronder met het NCSC (alleen voor rijksoverheidsorganisaties) of de sectorale CERT, bij voorkeur door geautomatiseerde mechanismen (threat intelligence sharing).

Verificatie methode(n): Interne controle, Overleg bewijsstukken of Verklaring.

Toelichting:

O-maatregel. Beveiliging van netwerkdiensten

Referentie code norm: [13.1.2.3](#)
Referentie brondocument: [BIO 2019](#)
BIO-BBN: Ja

Relevante standaard PToLU-lijst Forum
Standaardisatie:

Samenvatting eis: Bij draadloze verbindingen zoals wifi en bij bedrade verbindingen buiten het gecontroleerd gebied wordt gebruik gemaakt van encryptiemiddelen waarvoor het NBV een positief inzetadvies heeft afgegeven.

Verificatie methode(n): Interne controle, Overleg bewijsstukken of Verklaring.

Toelichting:

Service-orkestratie

Referentie code norm: [U.13](#)
Referentie brondocument: [Thema Clouddiensten](#)

BIO-BBN:

Relevante standaard PToLU-lijst Forum
Standaardisatie:

Samenvatting eis:

Service-orkestratie biedt coördinatie, aggregatie en samenstelling van de servicecomponenten van de cloud-service die aan de CSC wordt geleverd.

Verificatie methode(n):

Overleg bewijsstukken en/of Verklaring.

Toelichting:

Interoperabiliteit en portabiliteit

Referentie code norm:

[U.14](#)

Referentie brondocument:

[Thema Clouddiensten](#)

BIO-BBN:

Relevante standaard PToLU-lijst Forum
Standaardisatie:

* TLS, HTTPS en HSTS (beveiligde verbinding)

Samenvatting eis:

Cloud-services zijn bruikbaar (interoperabiliteit) op verschillende ITplatforms en kunnen met standaarden verschillende IT-platforms met elkaar verbinden en data overdragen (portabiliteit) naar andere CSP's.

Verificatie methode(n):

Overleg bewijsstukken en/of Verklaring.
Daarnaast Internet.nl.

Toelichting:

Logging en monitoring

Referentie code norm:

[U.15](#)

Referentie brondocument:

[Thema Clouddiensten](#)

BIO-BBN:

Ja

Relevante standaard PToLU-lijst Forum
Standaardisatie:

Samenvatting eis:

Logbestanden waarin gebeurtenissen die gebruikersactiviteiten, uitzonderingen en informatiebeveiliging gebeurtenissen worden geregistreerd, behoren te worden gemaakt, bewaard en regelmatig te worden beoordeeld.

Verificatie methode(n):

Interne controle, Overleg bewijsstukken of Verklaring.

Toelichting:

O-maatregel. Gebeurtenissen registreren

Referentie code norm:

[12.4.1.3](#)

Referentie brondocument:

[BIO 2019](#)

BIO-BBN:	Ja
Relevante standaard PToLU-lijst Forum	
Standaardisatie:	
Samenvatting eis:	De informatieverwerkende omgeving wordt gemonitord door een SIEM en/of SOC middels detectie-voorzieningen, zoals het Nationaal Detectie Netwerk (alleen voor rijksoverheidsorganisaties). Deze worden ingezet op basis van een risico-inschatting, mede aan de hand van de aard van de te beschermen gegevens en informatiesystemen, zodat aanvallen kunnen worden gedetecteerd.
Verificatie methode(n):	Interne controle, Overleg bewijsstukken of Verklaring.
Toelichting:	

O-maatregel. Gebeurtenissen registreren

Referentie code norm:	12.4.1.4
Referentie brondocument:	BIO 2019
BIO-BBN:	Ja
Relevante standaard PToLU-lijst Forum	
Standaardisatie:	
Samenvatting eis:	Bij ontdekte nieuwe dreigingen (aanvallen) via 12.4.1.3 worden deze binnen geldende juridische kaders verplicht gedeeld binnen de overheid, waaronder met het NCSC (alleen voor rijksoverheidsorganisaties) of via de sectorale CERT (voor andere overheidsorganisaties), middels (bij voorkeur geautomatiseerde) threat intelligence sharing mechanismen.
Verificatie methode(n):	Interne controle, Overleg bewijsstukken of Verklaring.
Toelichting:	

O-maatregel. Gebeurtenissen registreren

Referentie code norm:	12.4.1.5
Referentie brondocument:	BIO 2019
BIO-BBN:	Ja
Relevante standaard PToLU-lijst Forum	
Standaardisatie:	
Samenvatting eis:	De SIEM en/of SOC hebben heldere regels over wanneer een incident moet worden gerapporteerd aan het verantwoordelijk management.
Verificatie methode(n):	Interne controle, Overleg bewijsstukken of Verklaring.

Toelichting:

Clouddienstenarchitectuur

Referentie code norm: [U.16](#)

Referentie brondocument: [Thema Clouddiensten](#)

BIO-BBN:

Relevante standaard PToLU-lijst Forum
Standaardisatie:

Samenvatting eis:

De clouddienstenarchitectuur specificeert de samenhang en beveiliging van de services en de interconnectie tussen de CSC en de CSP en biedt transparantie en overzicht van randvoorwaardelijke omgevingsparameters, voor zowel de opzet, de levering en de portabiliteit van CSC-data.

Verificatie methode(n): Interne controle, Overleg bewijsstukken of Verklaring.

Toelichting:

Multi-tenantarchitectuur

Referentie code norm: [U.17](#)

Referentie brondocument: [Thema Clouddiensten](#)

BIO-BBN:

Relevante standaard PToLU-lijst Forum
Standaardisatie:

Samenvatting eis:

Bij multi-tenancy wordt de CSC-data binnen clouddiensten, die door meerdere CSC's worden afgenomen, in rust versleuteld en gescheiden verwerkt op gehardende (virtuele) machines

Verificatie methode(n): Overleg bewijsstukken en/of Verklaring.

Toelichting:

Servicemanagementbeleid en evaluatierichtlijn

Referentie code norm: [C.01](#)

Referentie brondocument: [Thema Clouddiensten](#)

BIO-BBN:

Relevante standaard PToLU-lijst Forum
Standaardisatie:

Samenvatting eis:

De CSP heeft voor clouddiensten een servicemanagementbeleid geformuleerd met daarin richtlijnen voor de beheersingsprocessen, controleactiviteiten en rapportages.

Verificatie methode(n): Overleg bewijsstukken en/of Verklaring.

Toelichting:

Risico-control

Referentie code norm: [C.02](#)

Referentie brondocument: [Thema Clouddiensten](#)

BIO-BBN:

Relevante standaard PToLU-lijst Forum
Standaardisatie:

Samenvatting eis:

Risicomanagement en het risico-assessmentproces behoren continu te worden gemonitord en gereviewd en zo nodig te worden verbeterd.

Verificatie methode(n):

Overleg bewijsstukken en/of Verklaring.

Toelichting:

Compliance en assurance

Referentie code norm: [C.03](#)

Referentie brondocument: [Thema Clouddiensten](#)

BIO-BBN:

Ja

Relevante standaard PToLU-lijst Forum
Standaardisatie:

Samenvatting eis:

De CSP behoort regelmatig de naleving van de cloudbeveiligingsovereenkomsten op compliance te beoordelen, jaarlijks een assurance-verklaring aan de CSC uit te brengen en te zorgen voor onderlinge aansluiting van de resultaten uit deze twee exercities.

Verificatie methode(n):

Overleg bewijsstukken en/of Verklaring.

Toelichting:

O-maatregel. Onafhankelijke beoordeling van informatiebeveiliging

Referentie code norm: [18.2.1.1](#)

Referentie brondocument: [BIO 2019](#)

BIO-BBN:

Ja

Relevante standaard PToLU-lijst Forum
Standaardisatie:

Samenvatting eis:

Er is een information security management system (ISMS) waarmee aantoonbaar de gehele Plan-Do-Check-Act cyclus op gestructureerde wijze wordt afgedekt.

Verificatie methode(n):

Overleg bewijsstukken en/of Verklaring.

Toelichting:

O-maatregel. Onafhankelijke beoordeling van informatiebeveiliging

Referentie code norm:	18.2.1.2
Referentie brondocument:	BIO 2019
BIO-BBN:	Ja
Relevante standaard PToLU-lijst Forum Standaardisatie:	
Samenvatting eis:	Er is een vastgesteld auditplan waarin jaarlijks keuzes worden gemaakt voor welke systemen welk soort beveiligingsaudits worden uitgevoerd.
Verificatie methode(n):	Overleg bewijsstukken en/of Verklaring.

Toelichting:

O-maatregel. Beoordeling van technische naleving

Referentie code norm:	18.2.3.1
Referentie brondocument:	BIO 2019
BIO-BBN:	Ja
Relevante standaard PToLU-lijst Forum Standaardisatie:	
Samenvatting eis:	Informatiesystemen worden jaarlijks gecontroleerd op technische naleving van beveiligingsnormen en risico's ten aanzien van de feitelijke veiligheid. Dit kan bijvoorbeeld door (geautomatiseerde) kwetsbaarheidsanalyses of penetratietesten.
Verificatie methode(n):	Overleg bewijsstukken en/of Verklaring.

Toelichting:

Technische kwetsbaarhedenbeheer

Referentie code norm:	C.04
Referentie brondocument:	Thema Clouddiensten
BIO-BBN:	Ja
Relevante standaard PToLU-lijst Forum Standaardisatie:	STIX en TAXII (Uitwisseling van cyberdreigingsinformatie)
Samenvatting eis:	Informatie over technische kwetsbaarheden van gebruikte informatiesystemen behoort tijdig te worden verkregen; de blootstelling aan dergelijke kwetsbaarheden dienen te worden geëvalueerd en passende maatregelen dienen te worden genomen om het risico dat ermee samenhangt aan te pakken.

Verificatie methode(n):

Overleg bewijsstukken en/of Verklaring.
Daarnaast Internet.nl.

Toelichting:

Security-monitoringsrapportage

Referentie code norm:

[C.05](#)

Referentie brondocument:

[Thema Clouddiensten](#)

BIO-BBN:

Relevante standaard PToLU-lijst Forum
Standaardisatie:

Samenvatting eis:

De performance van de informatiebeveiliging van de cloud-omgeving behoort regelmatig te worden gemonitord en hierover behoort tijdig te worden gerapporteerd aan verschillende stakeholders.

Verificatie methode(n):

Overleg bewijsstukken en/of Verklaring.

Toelichting:

Beheersorganisatie clouddiensten

Referentie code norm:

[C.06](#)

Referentie brondocument:

[Thema Clouddiensten](#)

BIO-BBN:

Relevante standaard PToLU-lijst Forum
Standaardisatie:

Samenvatting eis:

De CSP heeft een beheersorganisatie ingericht waarin de processtructuur en de taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden van de betrokken functionarissen zijn vastgesteld.

Verificatie methode(n):

Overleg bewijsstukken en/of Verklaring.

Toelichting: